

KOMENTAR ZAKONA O SISTEMU PLATA ZAPOSLENIH U
JAVNOM SEKTORU

Zakon o sistemu plata zaposlenih u javnom sektoru objavljen je u „Sl. glasniku RS“ br. 18/16 od 1. marta 2016. god. i stupio je na snagu 9. marta, a **primenjuje se od 1. januara 2017. god.**, odnosno **od 1. januara 2018. god.** – na policijske službenike, profesionalne pripadnike Vojske Srbije i zaposlene u organima u čijem su delokrugu bezbedonosni i obaveštajni poslovi. Odredbe člana 10. i članova 37–39 ovog zakona primenjuju se od stupanja na snagu ovog zakona.

U članu 1. Zakona definisan je **pojam javnog sektora**, u smislu ovog zakona, koji obuhvata državne organe, organe autonomne pokrajine, organe jedinica lokalne samouprave, druge organe i organizacije koje je osnovala Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, javne agencije, organizacije na koje se primenjuju propisi o javnim agencijama, javne službe koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, odnosno iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i organizacije obaveznog socijalnog osiguranja, kao i ko se smatra zaposlenim, a **to su:** državni službenici i nameštenici u državnim organima; policijski službenici i lica u radnom odnosu u drugim organima na koje se primenjuju propisi o policijskim službenicima; profesionalni pripadnici Vojske Srbije i lica u radnom odnosu u drugim organima na koje se primenjuju propisi o profesionalnim pripadnicima Vojske Srbije; službenici i nameštenici u organima autonomne pokrajine i jedinici lokalne samouprave; lica u radnom odnosu u drugim organima i organizacijama koje je osnovala Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave a na koje se primenjuju propisi o državnim službenicima, odnosno propisi o radnim odnosima u autonomnoj pokrajini i jedinici lokalne samouprave u skladu sa zakonom; lica u radnom odnosu u javnim agencijama i organizacijama na koje se primenjuju propisi o javnim agencijama; lica u radnom odnosu u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, odnosno iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje; lica u radnom odnosu u organizacijama obaveznog socijalnog osiguranja; lica u radnom odnosu u drugim organima i organizacijama koje je osnovala Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave; kao i funkcioneri, odnosno lica koja dužnost i poslove vrše na osnovu izbora, imenovanja ili postavljenja u državnim organima, organima autonomne pokrajine i jedinici lokalne samouprave, a koji nemaju status državnih i drugih službenika.

važno

Ovaj zakon se **ne odnosi na zaposlene u javnim preduzećima i privrednim društvima i Narodnoj banci Srbije**, kao ni na zaposlene u javnim medijskim servisima i organima i organizacijama koje su osnovane međunarodnim ugovorom ili kojima se plate određuju u skladu sa međunarodnim ugovorom.

Članom 2. Zakona se propisuje da **zaposleni ostvaruju pravo na platu**, uvećanu platu, naknadu plate, naknadu troškova i druga primanja u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom, kao i da se ova prava **uređuju kolektivnim ugovorom** u skladu sa ovim i posebnim zakonom, dok se na međusobni odnos zakona i kolektivnog ugovora primenjuju opšti propisi o radu.

Zakonom se propisuje da zaposleni ima pravo na platu, na mesečnom nivou, odnosno iskazuje se i isplaćuje mesečno. Zakon propisuje da se **plata sastoji od osnovne plate i uvećane plate**. Ova plata **sadrži porez i doprinose**.

Osnovna plata se utvrđuje množenjem osnovice za obračun i isplatu plata (u daljem tekstu: osnovica) **sa koeficijentom, osim ako** ovim zakonom nije drugačije određeno. Osnovna plata se **može utvrđivati množenjem** osnovice sa zbirom koeficijenta i korektivnog koeficijenta.

Osnovica se utvrđuje za svaku budžetsku godinu Zakonom o budžetu Republike Srbije uz prethodno pribavljeno mišljenje Socijalno-ekonomskog saveta o predlogu visine osnovice u toku pripreme Zakona o budžetu. **Ova osnovica je jedinstvena za sve zaposlene**. Zakon dozvoljava da se osnovica za obračun i isplatu plata službenika i nameštenika u organima autonomne pokrajine i jedinici lokalne samouprave, kao i drugih zaposlenih u organima, organizacijama i javnim službama koje je osnovala **autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave**, a čije se plate isplaćuju iz budžeta osnivača, utvrđuje **budžetom autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave**. Dakle, ova osnovica **može da bude ista ili niža od osnovice koja je utvrđena Zakonom o budžetu**.

važno

Ova osnovica mora da bude određena tako da **ukupan fond sredstva za plate ne probija masu za obračun i isplatu plata u okviru budžeta autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave**, a pre određivanja osnovice moraće da se pribavi mišljenje Socijalno-ekonomskog saveta.

Osnovica se razmatra samo u toku procesa pripreme budžeta za narednu budžetsku godinu, što znači da ne bi mogla da se menja u toku kalendarske godine. Ukoliko bi se utvrdila osnovica koja je niža od republičke, potrebno je da tom nižom osnovicom dođe do smanjenja ukupnih rashoda za plate o čemu je potrebno dati detaljno obrazloženje. Cilj koji se treba postići je obezbeđivanje dugoročne finasijske održivosti autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, a da smanjenje osnovice iz godine u godinu ne bude osnov za smanjenje plata zaposlenih, a da se zadržava ista masa sredstava za plate.

Koeficijent izražava vrednost svih zahteva za obavljanje poslova radnog mesta. Početni koeficijent se određuje u rasponu vrednosti početna tri platna razreda platne grupe u koju je svrstano zvanje u kojem se obavljaju poslovi određenog radnog mesta, odnosno položaj za državne službenike i službenike u organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, odnosno u rasponu vrednosti početna tri platna razreda platne grupe u koju je svrstano radno mesto za policijske službenike i ostale zaposlene u javnom sektoru. Rasponom koeficijenata platne grupe i platnih razreda u okviru te platne grupe izražava se i napredovanje na istom radnom mestu, kao i rukovođenje ili drugo znanje i sposobnost zaposlenog, pod uslovima koji su određeni posebnim zakonom. Dakle, Zakon prepoznaje pet vrsta koeficijenata:

1) Početni koeficijent - koji se određuje za radno mesto, zvanje, položaj, odnosno vezuje se za vrednovanje radnih mesta i na njega ne utiču sposobnosti i doprinos koji zaposleni pokaže na obavljanju poslova na tom radnom mestu;

2) Koeficijent napredovanja - dobija se za postignute rezultate rada i ostvareni radni učinak iznad standardnog ili očekivanog za radno mesto i predstavlja horizontalno napredovanje kroz platnu grupu;

3) Koeficijent rukovođenja - određuje se za one zaposlene koji pored poslova svog radnog mesta obavljaju i poslove rukovođenja koje je vrednovano pri određivanju početnog koeficijenta za to radno mesto;

4) Koeficijent po osnovu drugog znanja i sposobnost zaposlenog, pod uslovima koji su određeni posebnim zakonom. Ovim zakonom nije precizirano koja su to druga znanja i sposobnosti zaposlenog, već će se to utvrditi posebnim zakonom;

5) Korektivni koeficijent - ostvaruje se po osnovu stalnih uslova za obavljanje poslova ili drugih stalnih okolnosti koje se javljaju na poslovima odgovarajućeg radnog mesta a koje, izuzetno, nisu mogle da budu uzete u obzir pri vrednovanju

poslova tog radnog mesta. Izuzetno, korektivni koeficijent za policijske službenike ostvaruje se i po osnovu privremenih uslova rada ili drugih privremenih okolnosti koje se javljaju na poslovima odgovarajućeg radnog mesta, a koje nisu uzete u obzir pri vrednovanju poslova tog radnog mesta. Uslovi i okolnosti pod kojima se ostvaruje pravo na korektivni koeficijent, kao i visina korektivnog koeficijenta, utvrđuju se posebnim zakonom.

Rasponi koeficijenata, odnosno rasponi platnih grupa i platnih razreda predstavljeni su matricom u članu 15. Zakona. Radna mesta, odnosno zvanja i položaji (iz Opšteg kataloga) svrstavaju se u 13 platnih grupa, tako što se radno mesto, odnosno zvanje i položaj na kojem se obavljaju poslovi iste ili slične složenosti, za čije obavljanje se zahteva ista samostalnost u radu, odgovornost, poslovna komunikacija, kompetentnost i koji se obavljaju pod istim, naročito rizičnim uslovima rada, svrstavaju u istu platnu grupu, u skladu sa opštim opisom platne grupe i primenom kriterijuma utvrđenih ovim zakonom. Svrstavanje radnih mesta, odnosno zvanja i položaja u platne grupe vrši se polazeći od kriterijuma za vrednovanje poslova koji se obavljaju na odgovarajućem radnom mestu, odnosno u odgovarajućem zvanju ili na položaju. Kriterijumi za vrednovanje poslova su složenost poslova, kompetentnost, odgovornost, autonomija u radu, poslovna komunikacija i naročito rizični uslovi rada. Vrednovanje radnih mesta, odnosno zvanja i položaja svrstavanjem u jedan od početna tri platna razreda određene platne grupe vrši se polazeći od bližeg razlikovanja poslova u postupku njihovog vrednovanja i uslova rada, odnosno od okolnosti pod kojima se poslovi određenog radnog mesta obavljaju stalno ili pretežnim delom radnog vremena, kao što su postojanje posebno rizičnog okruženja na radnim mestima, rad u smenama, rad noću, rad nedeljom, rad na terenu i drugi posebni uslovi rada. Bliža merila za primenu kriterijuma i način svrstavanja radnih mesta, odnosno zvanja i položaja u platne grupe i početne platne razrede utvrđuju se u skladu sa posebnim zakonom, u zavisnosti od specifičnosti poslova koje obavljaju zaposleni u pojedinim delovima javnog sektora.

Opšti katalog se uspostavlja u cilju jedinstvenog praćenja radnih mesta, odnosno zvanja, činova, položaja i funkcija u javnom sektoru i postizanja transparentnosti sistema, i predstavlja pregled, odnosno popis radnih mesta, zvanja, činova, položaja i funkcija, poslova koji se na njima obavljaju i visine osnovne plate zaposlenih na navedenim pozicijama. Opšti katalog se sastoji od posebnih kataloga koji se odnose na zvanja,

položaje i funkcije i predstavljaju popis zvanja i položaja državnih službenika i službenika u organima **autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave**, popis funkcija u državnim organima i organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave. Pored popisa zvanja, položaja i funkcija sadrži i opšti/tipičan opis poslova koji se obavljaju u odgovarajućem zvanju, odnosno na položaju i zahteve za sticanje zvanja, odnosno obavljanje poslova na položaju, kao i platne grupe i platne razrede u koja su svrstana zvanja i položaji u skladu sa zakonom, odnosno visinu plate funkcionera u skladu sa zakonom. **Posebni katalozi se ne sačinjavaju da bi predstavljali popis svih radnih mesta u organima, već popis zvanja**, sa tipičnim opisom poslova koji se obavljaju na radnim mestima, koja su na osnovu zakona ili drugog propisa razvrstana u odgovarajućem zvanju, radi iskazivanja njihove ukupnosti, odnosno uslova i zahteva za obavljanje poslova u određenim zvanjima, a sve u cilju vrednovanja poslova koji se obavljaju u tim zvanjima. Ovaj deo Opšteg kataloga sačinjava se na osnovu **posebnih kataloga zvanja, položaja i funkcija, koje u Narodnoj skupštini, službi predsednika Republike i Ustavnom sudu sačinjavaju ti organi**, poseban katalog u sudovima sačinjava Visoki savet sudstva, u javnim tužilaštvima Državno veće tužilaca, u organima državne uprave Služba za upravljanje kadrovima, a u drugim državnim organima - ti organi, u organima autonomne pokrajine nadležan organ autonomne pokrajine, a u organima jedinice lokalne samouprave ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave. **Poseban katalog radnih mesta policijskih službenika sadrži** opšte/tipične opise poslova na tim radnim mestima i zahteve za njihovo obavljanje, platne grupe i platne razrede u koja su svrstana radna mesta, visinu osnovne plate funkcionera, utvrđene u skladu sa propisima kojima se uređuju njihove plate. Ovaj poseban katalog **neće sadržati ona radna mesta koja su aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji označeni stepenom poverljivosti**. Poseban katalog radnih mesta policijskih službenika i funkcija u *Ministarstvu unutrašnjih poslova* sačinjava ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove. **Poseban katalog za profesionalne pripadnike Vojske Srbije** sačinjava *Ministarstvo nadležno za poslove odbrane*, koji katalog pored činova i koeficijenta čina, sadrži i raspone koeficijenata plata vojnih službenika i nameštenika prema stručnoj spremi, odnosno stepenu obrazovanja, kao i prosečne plate isplaćene profesionalnim pripadnicima Vojske u odgovarajućim činovima, odnosno prema stepenu stručne spreme, iskazane prema osnovici utvrđenoj u skladu sa *članom 7. stav 1. ovog zakona*. Ovaj poseban katalog se **objavljuje na in-**

ternet prezentaciji ministarstva nadležnog za poslove odbrane i **dostavlja ministarstvu radi sačinjavanja i objavljivanja** Opšteg kataloga na internet prezentaciji ministarstva. **Opšti katalog sadrži i popis radnih mesta za zaposlene** nameštenike u državnim organima i organima autonomne pokrajine i jedinici lokalne samouprave; lica u radnom odnosu u javnim agencijama i organizacijama na koje se primenjuju propisi o javnim agencijama; lica u radnom odnosu u javnim službama; lica u radnom odnosu u organizacijama obaveznog socijalnog osiguranja i lica u radnom odnosu u drugim organima i organizacijama koje je osnovala Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, njihove opise i zahteve za njihovo obavljanje, kao i platne grupe i platne razrede u koja su svrstana ta radna mesta u skladu sa zakonom. U ovom delu koji se odnosi na radna mesta, **Opšti katalog se sačinjava na osnovu akta Vlade** kojim se utvrđuju radna mesta za navedene zaposlene, opisi radnih mesta i zahtevi za njihovo obavljanje. **Akt Vlade** biće donet **u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona**. Ovim članom definiše se šta predstavljaju zvanja, položaji i funkcije u katalogu, kao i da opšti/tipičan opis poslova u katalogu predstavlja najčešće poslove koji se obavljaju na odgovarajućem radnom mestu, odnosno u odgovarajućem zvanju ili na položaju a koji su utvrđeni propisom, odnosno opštim aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta, a da zahtevi za obavljanje poslova i zadataka radnog mesta, odnosno za sticanje zvanja u katalogu predstavljaju zahtevanu stručnu spremu, odnosno obrazovanje, znanje i radno iskustvo potrebno za obavljanje poslova i zadataka radnog mesta, odnosno za sticanje zvanja koji su utvrđeni zakonom, odnosno drugim propisom. Obavezu sačinjavanja i objavljivanja posebnog kataloga nema Bezbednosno-informativna agencija.

Članom 16. Zakona propisano je da se **osnovna plata funkcionera** utvrđuje **množenjem osnovice iz člana 7. ovog zakona i koeficijenta za obračun osnovne plate funkcionera** koji se utvrđuje u skladu sa posebnim zakonom. **Koeficijent za obračun osnovne plate** funkcionera ne određuje se prema platnim grupama i platnim razredima, već se određuje se u zavisnosti od kriterijuma odgovornosti u vršenju dužnosti na određenoj funkciji, odnosno u rukovođenju organom ili delom organa, kojim se uspostavlja odnos i izražava obim i različitost funkcija na osnovu različitosti odgovornosti u vršenju dužnosti, odnosno u rukovođenju pri ostvarivanju poslova iz nadležnosti organa. **Napred navedeno se ne odnosi na utvrđivanje osnovne plate nosilaca** sudijske i tužilačke funkcije i funkcionera u državnim

organima kojima se osnovna plata određuje prema plati nosilaca sudijske funkcije, funkcionera u državnim organima kojima je osnovna plata kao jedna od garancija nezavisnosti u vršenju funkcije utvrđena na drugačiji način posebnim zakonom, kao i funkcionera za koje je posebnim zakonom određeno da ne primaju platu, odnosno koji nisu na stalnom radu i kojima se posebna naknada za rad uređuje u skladu sa posebnim zakonom. **Osnovna plata, odnosno naknada za rad ovih funkcionera** uređuje se u skladu sa zakonom i drugim propisom kojim se uređuje njihov položaj, srazmerno odgovornosti u vršenju dužnosti na određenoj funkciji.

Elementi plate i njihova visina za profesionalne pripadnike Vojske Srbije uređuju se u skladu sa posebnim zakonom, tako da njihova plata bude utvrđena u okviru raspona koji odražava odnos najmanje i najveće osnovne plate utvrđene u skladu sa koeficijentima platnih grupa i platnih razreda iz člana 15. ovog zakona i primenom osnovice iz člana 7. stav 1. ovog zakona.

Zakonom se utvrđuju zajednička uvećanja plate i njihova visina koja su ista za ceo javni sektor, i to uvećanje plate za:

- 1) rad noću, ako rad noću nije vrednovan u koeficijentu posla koji zaposleni obavlja – 26% vrednosti radnog sata osnovne plate zaposlenog
- 2) rad na dan praznika koji nije radni dan - 110% vrednosti radnog sata osnovne plate zaposlenog;
- 3) prekovremeni rad - za svaki sat prekovremenog rada zaposleni ima pravo na uvećanu platu u iznosu vrednosti radnog sata osnovne plate zaposlenog uvećanog za 26%;
- 4) pripravnost - 10% vrednosti radnog sata osnovne plate zaposlenog;
- 5) minuli rad - za svaku punu godinu rada u radnom odnosu kod poslodavca u javnom sektoru, u visini od 0,4% svoje osnovne plate.

Izuzetno, ako je posebnim zakonom koji važi na dan stupanja na snagu ovog zakona, visina uvećanja plate za prava napred navedena utvrđena u većem iznosu od iznosa propisanog ovim zakonom, nakon usklađivanja posebnog zakona sa ovim zakonom ta uvećanja plate mogu da se, izuzetno, utvrde kolektivnim ugovorom najviše u toj visini.

važno

Potrebno je napomenuti da se umesto prava na uvećanu platu za prekovremeni rad, zaposlenom, na njegov zahtev, a uz saglasnost poslodavca ako dozvoljava organizacija rada, može omogućiti da koristi

slobodne sate tako što se časovi prekovremenog rada mogu mesečno preračunati u slobodne sate, odnosno **za svaki sat prekovremenog rada zaposleni ima pravo na sat i po slobodno**. Mesečno preračunate slobodne sate za rad duži od punog radnog vremena, zaposleni mora da iskoristi u toku **naredna tri meseca**. Zaposlenom koji ne iskoristi slobodne sate zbog prestanka radnog odnosa ili iz drugih opravdanih razloga, isplatiće se uvećana plata iz stava 1. ovog člana.

Zaposleni ostvaruje uvećanu platu u skladu posebnim zakonom, i to za: dežurstvo i rukovođenje, ako rukovođenje nije izraženo kroz koeficijent osnovne plate zaposlenog. Zaposleni može da ostvari **uvećanu platu po osnovu postignutih rezultata rada i ostvarenog radnog učinka** iznad standardnog ili očekivanog za navedeno radno mesto, pod uslovima i na način propisan posebnim zakonom ako navedeno vrednovanje nije izraženo kroz koeficijent koji ostvari zaposleni kroz horizontalno napredovanje u okviru platne grupe kroz platne razrede. Pored ovih uvećanja, zaposleni može da ostvari pravo i na **uvećanu platu pod uslovima i na način utvrđen posebnim zakonom ako takvo uvećanje opravdavaju specifični uslovi rada ili druge okolnosti** pod kojima se poslovi obavljaju povremeno, a koje nisu uzete u obzir pri vrednovanju poslova radnog mesta, odnosno pri utvrđivanju korektivnog koeficijenta.

Zakon propisuje **međusoban odnos dodatka**, pa tako ako su se istovremeno stekli uslovi po više osnova za uvećanje plate iz člana 18. st. 1, 3. i 4. ovog zakona, **procenat uvećanja ne može biti niži od zbira procenata po svakom od osnova za uvećanje, osim uvećanja za prekovremeni rad koji isključuje uvećanje za dežurstvo**. Međusobni odnos osnova za uvećanje plate iz člana 18. st. 1, 3. i 4. ovog zakona i osnova za uvećanje plate koji budu utvrđeni u skladu sa članom 18. stav 5. ovog zakona, uređuje se posebnim zakonom.

Zaposleni koji rade na radnim mestima koja su aktom Vlade iz člana 10. ovog zakona utvrđena kao rukovodeća radna mesta i zaposleni koji rade na radnim mestima čiji opis poslova uključuje odgovornost vezanu za rukovođenje organom, organizacijom ili drugim organizacionim oblikom u javnom sektoru, za vreme provedeno na radu na poslovima rukovodećeg radnog mesta, kao i državni službenici na položaju, odnosno službenici na položaju u organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave i funkcioneri, nemaju pravo na uvećanje plate iz člana 18. stav 1. tačka 1)-4) i st. 3. i 4. ovog

zakona. Navedeno ograničenje ne odnosi se na nosioce sudijske i tužilačke funkcije.

Zaposleni ima pravo na naknadu plate u visini prosečne plate u prethodnih 12 meseci za vreme odsustvovanja sa rada na dan praznika koji je neradan dan, godišnjeg odmora, plaćenog odsustva, vojne vežbe i odazivanja na poziv državnog organa, osim ako se odaziva na poziv državnog organa u svojstvu veštaka ili drugog lica koje učestvuje u postupku za čije učešće prima naknadu po posebnom propisu. **Poslodavac ima pravo na refundiranje** isplaćene naknade plate u slučaju odsustvovanja zaposlenog sa rada zbog vojne vežbe ili odazivanja na poziv državnog organa, od organa na čiji se poziv zaposleni odazvao, **ako zakonom nije drugačije određeno.**

Zaposleni ima pravo na naknadu plate za vreme odsustvovanja sa rada zbog privremene sprečenosti za rad do 30 dana (u daljem tekstu: privremena sprečenost za rad), i to:

1) u visini 65% prosečne plate u prethodnih 12 meseci pre meseca u kojem je nastupila privremena sprečenost za rad, s tim da ne može biti manja od minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu, ako je privremena sprečenost za rad prouzrokovana bolešću ili povredom van rada;

2) u visini 100% prosečne plate u prethodnih 12 meseci pre meseca u kojem je nastupila privremena sprečenost za rad, s tim da ne može biti manja od minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu, ako je privremena sprečenost za rad prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću.

Zaposleni koji je neraspoređen u skladu sa zakonom, ima pravo na naknadu plate u periodu za koji, u skladu sa zakonom, takvu naknadu ostvaruje, u visini **65% osnovne plate za mesec koji prethodi** mesecu u kome je ostao neraspoređen, **osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.**

Zaposleni koji je, u skladu sa zakonom, udaljen sa rada ima pravo na naknadu plate shodnom primenom opštih propisa o radu.

Pravo na naknadu plate **profesionalnih pripadnika Vojske Srbije** uređuje se u skladu sa posebnim zakonom.

Zaposleni ima pravo na naknadu plate u visini utvrđenoj posebnim propisima dok je **privremeno sprečen za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće**, dok je na porodijskom odsustvu, odsustvu sa rada radi nege deteta, odsustvu sa rada radi posebne nege deteta ili drugog lica, kao i odsustvu sa rada za vreme prekida rada do koga je došlo naredbom

nadležnog državnog organa ili nadležnog organa poslodavca zbog neobezbeđivanja bezbednosti i zaštite na radu, odnosno za vreme prekida rada do koga je došlo bez krivice zaposlenog, kao i u drugim slučajevima i u visini utvrđenoj u skladu sa zakonom.

Ovim zakonom se utvrđuje da zaposleni ima pravo na **naknadu troškova za dolazak na rad i odlazak sa rada** (u daljem tekstu: naknada za prevoz), za vreme koje je proveo **na službenom putu u zemlji ili inostranstvu, za smeštaj i ishranu** dok radi i boravi na terenu, za ishranu u toku rada i **regres** za korišćenje godišnjeg odmora i na **naknadu troškova koji su izazvani privremenim ili trajnim premeštajem** u drugo mesto rada, ako ostvarivanje navedenih prava nije obezbeđeno na drugačiji način. Što se tiče **naknade za prevoz, do uvećanja** iste ne može da dođe u slučaju **promene mesta stanovanja** zaposlenog nakon zasnivanja radnog odnosa. **Izuzetno do uvećanja** može doći ako postoji **saglasnost poslodavca**, a ako je promena mesta stanovanja posledica nastala premeštajem, odnosno raspoređivanjem zaposlenog na zahtev poslodavca zbog potrebe službe, odnosno organizacije rada. Uslovi za ostvarivanje prava na naknadu troškova njihova visina i način na koji se ostvaruju, kao i pravo na druge naknade troškova koji proizlaze iz specifičnosti radnopravnog položaja zaposlenog uređuju se u skladu sa posebnim zakonom.

Naknada troškova za ishranu u toku rada i regres za korišćenje godišnjeg odmora **imaju karakter plate i njihovu visinu utvrđuje Vlada**, uz prethodno pribavljeno **mišljenje Socijalno-ekonomskog saveta RS**, nakon što se za takvu vrstu naknade troškova steknu uslovi u budžetu Republike Srbije.

Zakonom se takođe utvrđuje pravo na **otpremninu** zaposlenog kome prestane radni odnos zbog toga što je utvrđen **višak zaposlenih ili zbog proteka roka** u kojem je bio neraspoređen u skladu sa zakonom, kao i pravo na otpremninu pri odlasku **u penziju**. I u ovom slučaju uslovi za ostvarivanje prava na otpremninu, visina i način na koji se ostvaruju uređuju se u skladu sa **posebnim zakonom.**

Posebnim zakonom mogu da se utvrde i druga primanja, njihova visina i način ostvarivanja.

Zakonom se propisuje da će se **u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona izvršiti prilagođavanje koeficijentata koji su sadržani u Uredbi o koeficijentima za obračun i isplatu palata zaposlenih u javnim službama, Uredbi o normativima i standardima uslova rada univerziteta i fakulteta za delatnosti koje se finansiraju iz budžeta i Uredbi o koeficijentima za**

obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih u državnim organima.

Prilagođavanje koeficijenata se vrši tako što će se izvršiti njihov preračun prema osnovici utvrđenoj Zakonom o budžetu za 2016. godinu za državne službenike i nameštenike koja iznosi 17.101,29 dinara. Navedenim prilagođavanjem neće doći do promena u visini plate zaposlenih. **Prilagođavanje koeficijenata zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova izmieniće se primenom navedene osnovice danom stupanja na snagu propisa** kojim se uređuju plate na osnovu Zakona o policiji („Sl. glasnik RS“, br. 6/16).

Profesionalni pripadnici Vojske Srbije koji ostvaruju pravo na platu u skladu sa posebnim zakonom, kao i zaposleni koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ostvaruju pravo na platu, odnosno zaradu u skladu sa aktima donetim na osnovu opštih propisa o radu, nastavljaju da primenjuju navedene akte do donošenja zakona kojima se uređuju njihove plate u skladu sa odredbama ovog zakona.

Donošenje posebnih zakona i usaglašavanje postojećih posebnih zakona u skladu sa ovim zakonom vršiće se do 1. januara 2017. god. Takođe, do 1. januara 2017. god. doneće se, u skladu sa odredbama ovog zakona, zakoni kojima se uređuju radnopravni status, plate i druga primanja zaposlenih u javnim službama, organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, javnim agencijama i drugim organi-

ma i organizacijama koje je osnovala Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Do 1. januara 2017. god. sa odredbama ovog zakona uskladiće se zakoni kojima se uređuju plate i druga primanja zaposlenih u državnim organima, a do 1. januara 2018. god. zakoni kojima se uređuju plate i druga primanja policijskih službenika, profesionalnih pripadnika Vojske Srbije i zaposlenih u organima u čijem su delokrugu bezbedonosni i obaveštajni poslovi.

Navedenim posebnim zakonima propisaće se da zaposleni zadržava zatečenu platu na radnom mestu na kojem se nalazi na dan početka primene posebnih zakona, s tim što će se odrediti način prilagođavanja zatečene plate novoj plati koja će se utvrđivati primenom ovog sistemskog zakona i posebnih zakona. Ovo prilagođavanje zatečene plate novoj plati mora da bude postepeno i da prati budžetska ograničenja. Zakonom se definiše i pojam zatečene plate, koja predstavlja osnovnu platu zaposlenog uvećanu za dodatak na platu, odnosno uvećanje plate koje je zaposleni imao na dan stupanja na snagu posebnog zakona, a koje nije propisano odredbama ovog zakona ili koje postaje sastavni deo koeficijenta u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Autor teksta:

stručna saradnica **Bojana Potežica** – dipl. pravnik u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave; 21.03.2016. god.